

LUNDS UNIVERSITET, SOCIOLOGISKA INSTITUTIONEN

I välfärdens namn

**En kritisk diskursanalys av förnekandet, neutraliserandet och
rationaliserandet av den finska pälsdjursuppfödningens problematik**

Emma Levo

Kandidatuppsats: SOCK04 VT16

Kandidatprogrammet i kriminologi

Handledare: Anna Rypi

Abstrakt

Författare: Emma Levo

Titel: I välfärdens namn

Kandidatuppsats: SOCK04, 15hp

Handledare: Anna Rypi

Sociologiska institutionen, VT2016

Pälsdjursuppfödning är en kontroversiell näring som helt eller delvis förbjudits i flera europeiska länder. Finland är en världsledande pälsproducent, men även dess legala status utmanades då medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi* (\approx Finland utan pälsfarmer) syftade till att kriminalisera all pälsdjursuppfödning i Finland p.g.a. välfärdsproblem hos involverade pälsdjur. Lagförslaget förkastades av finsk riksdag, varpå den finska pälsdjursuppfödningen består oförändrad än idag.

Denna uppsats syftar till att studera hur finsk pälsdjursuppfödning motiveras och hur dess problematik förnekades, neutraliserades och rationaliserades av dess förespråkare i samband med betänkandet av medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi*. Förespråkares skriftliga utlåtanden studeras utifrån den kritiska diskursanalysens ramverk i min strävan att förklara hur förnekelse tekniker åstadkoms språkligt för att upprätthålla exploaterandet av djur inom finsk pälsdjursuppfödning. Jag förstår relationen mellan människa och djur som ett ojämlikt maktförhållande som legitimeras av speciesistisk ideologi och jag närmar mig ämnesvalet från ett grönkriminologiskt, icke-speciesistiskt perspektiv.

I analysen iakttas att den naturvetenskapliga diskursen bidrar till objektifiering av pälsdjur, neutralisering av deras subjektiva upplevelse och rationalisering av pälsfarmers kosteffektiva utformning. Mänskliga aktörer och maktutövning nedtonas för att neutralisera ansvar. En nationalistisk diskurs används för att representera den finska pälsdjursuppfödningen etiskt överlägsen på global skala, vilket används i en utilitaristisk kalkyl för att rationalisera finsk pälsdjursuppfödning som det mest etiska alternativet. Finsk pälsdjursuppfödning rättfärdigas främst för sitt socioekonomiska bidrag till finsk välfärd. Min slutsats är att dessa resonemang reproducerar pälsdjurens nedvärderade och underställda status som socioekonomiskt värderade råvaror, snarare än självständiga varelser, vilket upprätthåller föreställningen om människans rätt till privilegier på djurets bekostnad.

Nyckelord: pälsdjursuppfödning, djurproduktion, grön kriminologi, förnekelse, neutralisering, kritisk diskursanalys, speciesism

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.2. PÅLSDJURSUPPFÖDNING I FINLAND	1
1.3. SYFTE	2
1.4. FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.5. AVGRÄNSNING	3
2. BAKGRUND	3
2.2. PÅLSDJURSUPPFÖDNINGENS BETYDELSE I FINLAND	3
2.3. DJURSKYDD I FINLAND	3
2.4. KRITIKEN AV FINSK PÅLSDJURSUPPFÖDNING	4
3. TIDIGARE FORSKNING	5
4. TEORI	6
4.2. ETT GRÖNKRIMINOLOGISKT, ICKE-SPECIESISTISKT PERSPEKTIV	6
4.3. DEN KRITISKA DISKURSANALYSENS TEORETISKA RAMVERK	7
4.4. DEN SOCIALA KONSTRUKTIONEN AV DJUR	8
4.5. FÖRTRYCKET AV DJUR OCH SPECIESISM.....	9
4.6. TEORIN OM FÖRNEKANDE.....	10
5. METOD	12
5.2. KRITISK DISKURSANALYS SOM METOD	12
5.3. MATERIAL OCH AVGRÄNSNING.....	13
5.4. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	14
5.5. VALIDITET OCH FÖRFÖRSTÅELSE	14
5.6. ETISKA ÖVERVÄGANDEN	15
6. ANALYS	15
6.2. VÄLFÄRDSPROBLEMET I EN NATURVETENSKAPLIG DISKURS	16
6.3. DEN DOLDA MAKTUTÖVNINGEN	19
6.4. ANVÄNDNING OCH OMKONSTRUKTION AV UTNYTTJANDE JÄMFÖRELSER.....	21
6.5. FÖR NATIONEN, KOMMUNEN OCH FAMILJEN	23
7. AVSLUTNING	25
REFERENSER	27

1. Inledning

Pälsdjursuppfödning är en agrikulturell näringsgren som innefattar det systematiska uppfödandet och avlivandet av vissa djurarter med syfte att tillvarata deras päls för tillverkning av pälsprodukter. Den största delen av världens päls framställs i Europa, vars produktion är koncentrerad i Holland, Danmark och Finland (EFBA, 2010:15-16).

Pälsdjursuppfödning kritiseras i betydligt högre grad än övriga legala näringar som involverar djuruppfödning. Näringsgrenen präglas av en etisk problematik, som i huvudsak berör dess syftes nödvändighet och den enformiga uppfödningssmiljön som anses skada de aktiva och i lägre grad domesticerade rovdjursarter som föds på pälsfarmer.

Den etiska problematiken har följts av globalt varierande attityder och regleringar kring pälsdjursuppfödning. I EU används främst räv, mink, chinchilla och finsk mårddhund för pälsproduktion (EFBA, 2010:16), medan all import och export av katt- och hundpäls kriminaliserats i EU med hänsyn till deras traditionella ställning som husdjur (Europaparlamentets och rådets förordning, 1523/2007). Danmark och Holland har förbjudit rävpälsproduktion som följd av välfärdsproblem associerade med rävars uppväxt i fångenskap. Rävpälsproduktion i Sverige kräver att rävar har möjlighet att uppfylla sina naturliga beteenden, vilket gjort produktionen av rävpäls olönsam och upphörd. Pälsfarmers uppfödningssmiljö i Schweiz har lika kriterier som djurparker, vilket avslutat all pälsdjursuppfödning. All pälsdjursuppfödning är kriminaliserad i Storbritannien, Kroatien och Österrike. (*Animalia*, 2013:4-5) De skiftande nivåerna i tillåtandet och tolererandet av pälsdjursuppfödning, särskilt gällande tillåtna djurarter och uppfödningssmiljöer, illustrerar människans ambivalenta relation till övriga djur. De betydelser, funktioner och värden som vi tilldelar djur är historiskt och kulturellt betingade och varken universella eller eviga.

1.2. Pälsdjursuppfödning i Finland

Uppfödning av mink, räv och mårddhund utövas aktivt på finska pälsfarmer trots kritik och andra länders skärpta regleringar. Dock vacklade näringens legala status år 2013, då medborgarinitiativet¹ *Turkistarhaton Suomi* (≈ Finland utan pälsfarmer) väcktes med syfte att

¹ Röstberättigade finska medborgare har rätten att väcka medborgarinitiativ som innehåller lagförslag eller förslag om inledning av lagberedning (*Lag om medborgarinitiativ*, 12/2012). Initiativet bör ha minst 50 stödförklaringar från röstberättigade medborgare inom den första månaden och ett slutgiltigt minimiantal på 50 000 stödförklaringar för att ärendet skall föras vidare till riksdagen. (Justitieministeriet, u.å.)

kriminalisera all pälsdjursuppfödning i Finland. Initiativet bereddes och väcktes av miljöskyddsförbundet *Luonto-liitto* och djurskyddsförbunden *Animalia*, *Oikeutta eläimille* och *Suomen eläinsuojeluyhdistys SEY*. I initiativet föreslås ett tillägg i djurskyddslagens 22§ om farmuppfödning (1996/247) som skulle förbjuda all farmuppfödning som syftar till att producera päls. Initiativet fick 69 381 stödförklaringar och blev därmed det första medborgarinitiativet i finsk historia att föras vidare till riksdagen. Medborgarinitiativet betänktes av jord- och skogsbruksutskottet utifrån ett antal expertutlåtanden, varefter utskottet rekommenderade förkastandet av lagförslaget. Riksdagen röstade enligt utskottets rekommendation, alltså består den finska pälsdjursuppfödningen oförändrad idag.

1.3. Syfte

Syftet för denna uppsats är att studera hur förnekelse tekniker används av förespråkare för finsk pälsdjursuppfödning för att förneka, neutralisera och rationalisera den problematik som medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi* lyfter fram. Jag eftersträvar en närmare grönkriminologisk förståelse för tillåtandet och tolererandet av legala praktiker som innefattar det storskaliga exploaterandet av djur som fråntagits på sin naturliga livsmiljö.

1.4. Frågeställningar

- Hur motiveras en fortsatt finsk pälsdjursuppfödning i utlåtanden som motsätter sig medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi*?
- Hur förnekas, neutraliseras och/eller rationaliseras den kritik som medborgarinitiativet riktar mot finsk pälsdjursuppfödning?

För att besvara dessa frågeställningar kommer jag att utföra en kritisk diskursanalys av skriftliga utlåtanden som framställdes av förespråkare för finsk pälsdjursuppfödning inför utskottsbetänkandet av medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi*. Jag närmar mig ämnesvalet från ett grönkriminologiskt, icke-speciesistiskt perspektiv. David Niberts teori om förtrycket av djur utgör uppsatsens teoretiska utgångspunkt, alltså utgår jag från att pälsdjursuppfödning baserar sig på ett ojämlikt maktförhållande som legitimeras av speciesistisk ideologi. Detta är anledningen till metodvalet kritisk diskursanalys, som syftar till att synliggöra upprätthållandet av ideologiskt legitimerade maktförhållanden. Jag använder Stanley Cohens teori om förnekelse som kompletterande teoretiskt verktyg vid analys.

1.5. Avgränsning

Betänkandet av medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi* behandlade delvis också pälsdjursuppfödningens inverkan på miljö och klimat. Dessa ingår i ett viktigt ämnesområde, men jag utesluter dessa frågor från denna uppsats.

2. Bakgrund

I detta kapitel ges en överblick av pälsdjursuppfödningens betydelse i Finland, skyddet av finska pälsdjur och kritiken av finsk pälsdjursuppfödning.

2.2. Pälsdjursuppfödningens betydelse i Finland

Finland har varit en stormakt inom den internationella pälsindustrin. På 1980-talet fanns det ca 5500 pälsfarmer i Finland, där 60 % av världens rävpäls och 20 % av världens minkpäls producerades (Karhula, Latukka & Rekkilä, 2008:9). Dock har det skett en reduktion i den finska pälsproduktionen sedan dess: år 2006 stod den finska pälsdjursuppfödningen för 20 % av världens rävpäls och 5 % av världens minkpäls (Karhula, Latukka & Rekkilä, 2008:9). Antalet finska pälsfarmer har beräknats minska med ca 50 stycken per år sedan år 1995 (Karhula, Latukka & Rekkilä, 2008:12), vilket främst beror på pälsproducenternas höga ålder och avsaknaden av efterföljare (Karhula, Latukka & Rekkilä, 2008:19). År 2014 fanns det 926 pälsfarmer i Finland (Statistikcentralen, 2015:231), men trots det minskade antalet är landet fortfarande en ledande producent av räv- och minkpäls (EFBA, 2010:16). Detta anses vara betydelsefullt för Finland som idag präglas av en svår ekonomisk situation och brist på sysselsättning.

2.3. Djurskydd i Finland

Hållning av pälsdjur regleras i finsk djurskyddslag (1996/247) och statsrådets förordning om skydd av pälsdjur (2011/1084). I finsk djurskyddslag ges allmängiltiga riktlinjer gällande djurhållning med syfte att skydda djur från onödigt lidande. Statsrådets förordning om pälsdjur reglerar hållningen av djur inom pälsproduktion, t.ex. gällande tillåtna djurarter och burstorlekar. Jord- och skogsbruksministeriet och livsmedelssäkerhetsverket Evira ansvarar för verkställandet och övervakandet av finsk djurskyddslag (*Djurskyddsmyndigheter i Finland*, 2013). Djurhållning övervakas genom djurskyddsinspektioner, men få inspektioner av finska pälsfarmer verkställs: år 2013 inspekterades 24 pälsfarmer och år 2014 inspekterades endast 4 pälsfarmer (Evira, 2014:10).

Majoriteten av finska pälsdjursuppfödare är medlemmar i rådgivnings- och intresseorganisationen Finlands pälsdjursuppfödare förbund RF (FPF) (Pro Fur, 2014:12). FPF beviljar treåriga certifikat till medlemsfarmer som uppfyller kriterier för god farmhållning. 90 % av medlemsfarmerna är certifierade hos FPF. (Pro Fur, 2014:5) Tre pälsfarmer förlorade sina certifikat år 2010, då djurskyddsorganisationen *Oikeutta eläimille* publicerade bildmaterial som dokumenterade fall av underlåtenhet på 30 finska pälsfarmer (*Kolme turkistilaa menettää sertifiikaattinsa*, 2010).

2.4. Kritiken av finsk pälsdjursuppfödning

Kritiken tar ofta sats i ett etiskt ställningstagande: det anses vara obehövt att uppföda och avliva djur för deras päls. Utöver detta kritiserar den enformiga uppfödningens inverkan på djurens välfärd och pälsdjurens status som domesticerade djur ifrågasätts. Frågan om huruvida djur bör klassificeras som domesticerade eller vilda är viktig i den bemärkelsen att kraven på vilddjurshållning är högre än kraven på hållning av domesticerade djur.

Enligt veterinär och etologidocent Laura Hänninen och djurvälfaerdsprofessor Anna Valros (2013:1) – som gav ett utlåtande inför utskottsbetänkandet – innefattar djurets välfärd dess upplevelse av omgivning och inre tillstånd. Graden av välfärd sänks av sjukdom, smärta, lidande, frustration och stress. Hänninen och Valros tar inte ställning till medborgarinitiativets ändamål, men anser att pälsfarmernas enformiga miljö riskerar att sänka djurens välfärd.

Systematisk pälsdjursuppfödning har utövats aktivt i mindre än hundra år, alltså är pälsdjuren domesticerade i lägre grad än andra nyttodjur (t.ex. ko) som domesticerats i över 10 000 år. Termen *domesticering* betecknar djurartens eller -populationens ärftliga förmåga att anpassa sig till människans närvaro, en avtagande skygghet för människan och större tålighet till konstant närkontakt med andra individer i djurpopulationen. (Hänninen & Valros, 2013:1-2) Kritiker ifrågasätter huruvida pälsdjurens tidiga stadiet i domesticeringsprocessen innebär en låg tålighet för ständig närvaro av människor och andra djurindivider. (*Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi*, 2013:7)

Domesticering utesluter inte djurets basala behov (Hänninen & Valros, 2013:2). Pälsdjur anses ha medfödda beteendebestov (t.ex. simning för minkar, grävning för rävar) som inte kan uppfyllas i små burar med nätbotten och utan reningar (*Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi*, 2013:7). Detta kan ge upphov till frustration, stereotypa beteenden (t.ex. repetitiv svansbitning) och skygghet (Hänninen & Valros, 2013:3). Dessa omständigheter kan anses strida mot den finska djurskyddslagens allmänna princip (1996/247, 2 kap. 3§) om att djurens fysiologiska behov och beteenden bör beaktas vid djurhållning.

3. Tidigare forskning

Sociologisk och kriminologisk forskning har präglats av ett antropocentriskt perspektiv, alltså har fokus främst riktats mot mellanmännsliga förhållanden (Arluke & Sanders, 1996:2; Beirne, 2009:3, Cazaux, 1999:106). Därmed har forskare försummat människans relation och interaktion med övriga djurarter trots djurens mångskiftande närvaro i mänskliga samhällen. (Arluke & Sanders, 1996:2, Beirne, 2011:353).

James Serpells verk *In the Company of Animals – A Study of Human-Animal Relationships*, vars första utgåva gavs år 1986, är en tidig studie av människans relation till djur. Serpells fokus riktas mot sällskapsdjurets betydelse i olika kulturer och tider, men belyser även den paradox och det moraliska dilemma som uppstår vid uppdelningen och olikbehandlingen av privilegierade sällskapsdjur och exploaterade produktionsdjur. Serpell utforskar hur sällskapsdjur ges status av personer, vilket inkluderar dem i våra emotionella och moraliska hänsynstaganden, medan produktionsdjur objektifieras för att undgå moralisk skyldighet till dem.

Den traditionella kriminologin har i regel framställt djur som passiva objekt i mänskligt bruk eller ägo (Cazaux, 1999:109). De gånger som forskningen studerat tillfogandet av skada på djur, så har detta främst studerats som en bieffekt av eller indikator för kriminalitet eller problematiska människorelationer, t.ex. familjevåld. Djur har sällan studerats som subjekt i sig själv som utsätts för mänsklig dominans och våld. (Beirne, 2009:3)

Piers Beirne har drivit kriminologiska studier av det mänskliga skadandet av djur sedan 1990-talet. I artikeln *For a Non-Speciesist Criminology: Animal Abuse as an Object of Study* (1999) argumenterar Beirne för varför djur bör uppmärksammas inom kriminologi: djur skyddas i lagstiftning, djur kan beaktas i utilitaristiska kalkyler om minimaliserat lidande, skadandet av djur är en kränkning av rättigheter och exploaterandet av djur kan förstås som en form av förtryck. I boken *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology and Human-Animal Relationships* (2009) studerar Beirne skadliga relationer mellan människor och djur, t.ex. sexuellt utnyttjande av djur och hästkapplöpning, och de lagar som antingen begränsar eller möjliggör dessa fenomen.

Ragnhild Sollunds artikel *Expressions of speciesism: the effects of keeping companion animals on animal abuse, animal trafficking and species decline* (2011) är en studie av de konsekvenser som hållning av sällskapsdjur medför. Även om dessa djur ges ett socialt värde, så är de underordnade ägodelar och statussymboler som lever i fångenskap, är sårbara för vanvård och ofta utsatta för en selektiv avel som tvingar dem att leva i genetiskt sjuka

kroppar. Sollund diskuterar även hur handeln av exotiska djur, som papegojor, leder till vanvård, utrotningshotning och exploatering.

Geertrui Cazaux analyserar djurskyddslagars antropocentriska natur i artikeln *Beauty and the Beast: Animal abuse from a non-speciesist criminological perspective* (1999). Cazaux analyserar även varför skadandet av enskilda sällskapsdjur väcker upprördhet och upplevs vara legitima fall av djurvanvård (*animal abuse*), medan det storskaliga exploaterandet, skadandet och dödandet av miljontals produktionsdjur varken väcker emotionella reaktioner eller betraktas som vanvård. Cazaux uppmärksammar avsaknaden av kriminologiska studier av legala praktiker som systematiskt exploaterar och skadar djur och hon uppmanar kriminologer till att uppmärksamma det förtryck som exploaterandet av djur utgör. Även Beirne (2009:200) efterlyser studier av samma fenomen:

I recommend that activists and scholars could profitably examine why some harms to animals are defined as criminal, others as abusive but not criminal, and still others as neither criminal nor abusive.

4. Teori

Följande kapitel inleds med en beskrivning av det grönkriminologiska, icke-speciesistiska perspektivet för att förklara varför skadandet av djur kan studeras utanför lagstiftningens gränser. Därefter redogör jag för den kritiska diskursanalysens teoretiska ramverk, som följs av en redogörelse för den sociala konstruktionen av djur och David Niberts teori om djur som en förtryckt grupp. Till sist beskriver jag Stanley Cohens teori om förnekande.

4.2. Ett grönkriminologiskt, icke-speciesistiskt perspektiv

Den gröna kriminologin är ett kriminologiskt fält som studerar det mänskliga tillfogandet av skada på natur. Grönkriminologiska djurstudier avgränsar sig till det mänskliga tillfogandet av skada på övriga djurarter (Beirne, 2009:7). Forskaren bör överskrida den traditionella kriminologins antropocentriska räckvidd och istället eftersträva ett icke-speciesistiskt perspektiv. Detta innebär att vi bör ifrågasätta dikotomier (människa/djur, kultur/natur), som överordnar och avskiljer människan från den naturliga ordningen, och föreställningar om övriga djurarters status som instrumentella objekt i människans tjänst (Cazaux, 1999:107).

Därför är inte en icke-speciesistisk grönkriminologi begränsad till studiet av brott mot djur, utan också sådana handlingar som faller utanför brottsbeskrivningar. Enligt Piers Beirne (2002:385) finns det en signifikant skillnad mellan brott mot djur och det faktiska skadandet av djur. Djurskyddslagar hävdas finnas för att beskydda djurens hälsa och välfärd, samtidigt

som de är den strukturella mekanism som möjliggör institutionaliserade praktiker som rutinmässigt skadar och dödar djur (Beirne, 2009:9-10). Flertalet djurskyddslagar, däribland den finska, skyddar djur från *onödigt lidande*. Denna formulering skyddar djur från ett sådant lidande som saknar legitimt syfte, alltså socioekonomisk nytta, samtidigt som det ger utrymme för legala former av lidande. Djurets ekonomiska värde är alltså avgörande för vilket rättsligt skydd det får. (Cazaux, 1999:117) Därmed är djurskyddslagar i huvudsak konstruerade enligt mänskliga intressen, alltså kan de inte utgöra en adekvat avgränsning för en grönkriminologisk, icke-speciesistisk studie (Beirne, 1999:128-129).

4.3. Den kritiska diskursanalysens teoretiska ramverk

Diskurs kan definieras på olika sätt, men generellt kan sägas att det är *ett bestämt sätt att tala om och förstå världen* (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:7). Det finns skillnader i diskursanalytiska angreppssätt, men deras gemensamma socialkonstruktionistiska premisser är att människans föreställningar om verkligheten inte är objektiva reflektioner, utan produkten av den språkliga, betydelsegivande kategoriseringen av verkligheten (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:11-12).

Diskursbegreppet i Norman Faircloughs kritiska diskursanalys hänvisar dels till en bestämd (språklig) representation av verkligheten och dels till språkbruk som en form av social praktik i dialektiskt samspel med övrig social praktik (1992:64) Identiteter, relationer och kunskaps- och trossystem konstrueras och konstitueras genom produktion och tolkning av text, samtidigt som produktionen och tolkningen begränsas av existerande sociala strukturer och konventioner. (Fairclough, 1992:63-65) Sociala strukturer, normer och konventioner internaliseras av deltagare i diskursiv praktik. Dessa *medlemsresurser* (*members' resources*) utgör en mental karta av den sociala ordningen (Fairclough, 1992:82). Dessa används vid produktion av text för att bestämma vilket språk är lämpligt i givet kontext, och för att tolkaren skall kunna begripliggöra textens betydelse och de implicita antaganden som texten bygger på. Diskursiv praktik *determineras* alltså av sociala omständigheter, samtidigt som de har en *effekt* på dem. (Fairclough, 1989:23-24) Fairclough (1992:71-73) sammanställer diskursbegreppet i en tredimensionell modell:

1. *Text*: produkt av och resurs för diskursiv praktik (mitt empiriska material i detta fall)
2. *Diskursiv praktik*: processer där text produceras, mottas och tolkas.
3. *Social praktik*: diskursiv praktik formar och formas av övriga sociala strukturer.

Den kritiska diskursanalysen drivs ofta av ett politiskt engagemang med egalitär ståndpunkt. Därmed beskrivs inte enbart diskursiv praktik, utan även hur den formar och formas av rådande maktförhållanden och ideologier (Fairclough, 1992:12). Då studeras hur diskurser används i politisk praktik för att etablera, upprätthålla eller förändra maktförhållanden och i ideologisk praktik för att producera, reproducera eller transformera verklighetskonstruktioner (ideologier) som legitimerar maktordningen. (Fairclough, 1992:67) En ojämlik maktordning uppmuntras sällan explicit, utan istället manifesteras ideologi implicit i diskurser som baserar sig på antagandet om att ojämlika maktrelationer är självklara och naturliga (Fairclough, 1992:89) Dominerande ideologier reproduceras då de implicita antaganden de bygger på tas för givna i diskursiv praktik, men kan även transformeras då kontrasterande diskursiv praktik ifrågasätter och bekämpar dem (Fairclough, 1992:10). I avsnitt 4.5. beskrivs den speciesistiska ideologi som möjliggör exploaterandet av djur.

4.4. Den sociala konstruktionen av djur

Med hänsyn till diskursanalysens socialkonstruktionistiska premiss förstår jag djur ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv. Även om djur inte är mänskliga skapelser rent fysiskt, så konstrueras deras kulturella identitet, betydelse och funktion i människans strävan att sortera, begripa och använda djur (Arluke & Sanders, 1996:9). Nedan illustreras den sociala konstruktionen av djur:

In India the cow is sacred, and its slaughter and consumption are taboo. As a result, cows wander about and proliferate unmolested in a society where humans regularly die from lack of food. Conversely, in Europe and North America, where people enjoy exceptionally high living standards, cows are treated for the most part as walking milk bars or hamburgers on legs. The domestic dog, meanwhile, has become the western equivalent of the sacred cow. (Serpell, 1996:xiii)

Djurets kulturella identitet går i arv genom generationer, vilket formar kollektiva föreställningar om den "naturliga" ordningen. (Arluke & Sanders, 1996:10) Därför upplevs domesticerade djurarters betydelse och funktion ofta som "naturliga" och "normala", trots att de i själva verket flyttats från sin naturliga miljö till en artificiell omgivning skapad av människan. (Arluke & Sanders, 1996:16)

Enligt James Serpell (1996:5) förändrades den västerländska uppfattningen om djur vid skiftet från jägar-samlar-uppehållet till domesticering av djur. Djur betraktades inte längre som självständiga jämlikar, utan underordnade parter i ett ojämlikt maktförhållande och beroendeställning till människan. Exploaterandet av domesticerade djur legitimerades med

tidig kristen lära om att djur skapades för mänskligt bruk och den kartesiska föreställningen om att djur är maskiner utan känslor. (Serpell, 1996:170)

Idag erkänns djur som kännande varelser, men föreställningen om människans rätt till exploaterandet av dem kvarstår. Så länge begäran på animaliska produkter finns har jordbrukare plikten att tillgodose förfrågan till ett så lågt pris som möjligt. Därför är den moderna djuruppfödningen modellerad enligt den kosteffektiva principen. Djurets rörlighet, behov och bekvämlighet inskränks så långt som möjligt för att minimera kostnader, varpå djurets lidande är en oturlig, men ofta irrelevant, konsekvens. (Serpell, 1996:12-13) Även pälsfarmer måste inskränka djurens rörlighet och behov för att vara lönsamma. T.ex. finska rävburs yta kan som minst vara 0,8 m² (*Statsrådets förordning om skydd av pälsdjur*, 2011/1084, Bilaga 1) och saknar krav på jordbotten. Införandet av 9 a § i Sveriges djurskyddsförordning (SFS, 1988:539) – som kräver att pälsfarmer bör möjliggöra rävars rörlighet och grävning – ledde däremot till den svenska rävpälsproduktionens nedläggning.

Modern djuruppfödning vore svårare att ifrågasätta om dess djurbehandling vore konsekvent. Dock finns en hel kategori domesticerade djur – sällskapsdjur – som trots liten ekonomisk nytta frigjorts från den behandling produktionsdjur får. Dessa djur betraktas som personifierade individer, vilket oftast inkluderar dem i moraliska beaktanden. (Serpell, 1996:19) Däremot objektifieras produktionsdjur och deras subjektivitet försvinner bakom stängda dörrar och statistik (Serpell, 1996:196), vilket placerar dem i samma moraliskt neutrala sfär som livlösa ting, som kan brukas och missbrukas i ekonomiskt och instrumentellt syfte. (Serpell, 1996:192-193)

4.5. Förtrycket av djur och speciesism

David Nibert (2002:6-7) beskriver exploaterandet av djur i samma termer som privilegierade människogrupperns exploatering av andra människogrupper, alltså som ett institutionaliserat förtryck. En förtryckt grupp delar fysiska, kulturella och ekonomiska egenskaper och underkuvas av en social ordning – som till en privilegierad grupps ekonomiska, politiska eller sociala nytta – institutionaliserar exploaterandet och marginaliserandet av den förtryckta gruppen. Detta utsätter den förtryckta gruppen för maktlöshet och sårbarhet för våld. Enligt denna definition kan djur betraktas som en grupp förtryckt av människan. Enligt Nibert (2002:13) är följande tre faktorer nödvändiga för att det strukturella förtrycket av hela grupper (både människor och djur) skall uppkomma och fortgå:

1. *Ekonomiska intressen:* gruppen skingrar, eliminerar eller exploaterar en avvikande grupp om detta är i deras ekonomiska intresse.

2. *Ett ojämlikt maktförhållande*: den avvikande gruppen underordnas genom fysiska maktmedel och politisk kontroll, alltså makthavares stiftande och verkställande av lag som institutionaliserar den hierarkiska uppdelningen mellan grupper.
3. *Ideologisk kontroll*: förtrycket legitimeras och rationaliseras inför förtryckare och åskådare genom den sociala konstruktionen av en uppsättning idéer som nedvärderar den förtryckta gruppen. Ideologin rättfärdigar den sociala institution som eliminerar eller exploaterar den förtryckta gruppen. Ideologin är en kollektivt accepterad trosföreställning som normaliseras till den grad att underordnandet av den förtryckta gruppen uppfattas som en ”naturlig” ordning.

Termen *speciesism* betecknar den ideologiska föreställningen om att människan är överordnad övriga djurarter, vilket legitimerar exploaterandet av djur (Nibert, 2002:8), däribland pälsdjursuppfödning.

4.6. Teorin om förnekande

Stanley Cohens teori om förnekande är en förklaringsmodell för hur vi individuellt och kollektivt förnekar information om små- och storskaliga akter som orsakar mänskligt lidande. Detta innefattar individers, organisationers, staters eller samhällets förkastande, undanskjutande och omtolkande av information som upplevs för besvärande för att erkännas. Förnekandet kan även ske då vi registrerar informationen, men dess betydelse och följd omkonstrueras på ett sätt som neutraliserar och rationaliserar dess förkastlighet. (Cohen, 2001:1) Förnekandet kan vara ett kulturellt tillstånd som upprätthåller en social värld där problematiska händelser, fenomen och förhållanden är ouppmärksammade, ignorerade eller normaliserade (Cohen, 2001:51). Dock kan detta tillstånd avslöjas, konfronteras och urholkas, vilket tenderar att följa samma stadier: okunskap omvandlas till information, information omvandlas till kunskap och kunskap omvandlas till erkännande. Ett erkännande av det rådande tillståndet kan i sin tur leda till en åtgärd. (Cohen, 2001:249)

Förnekandet är ett påstående om att någonting inte existerar, har hänt, är sant eller i kännedom (Cohen, 2002:4), men kan också ta sig till uttryck genom tolerans, anpassning och normalisering (Cohen, 2002:52). Förnekandet kan vara historiskt, alltså förträngs någonting förflutet, eller samtida, alltså bemöts information om rådande problematik med bortvända blickar, passivitet eller applicerandet av ett perceptuellt filter som tillåter tolerans av fenomenet (Cohen, 2001:12-14). Cohen (2001:7-9) identifierar tre grundläggande kategorier för *vad* som förnekas:

1. *Bokstavligt förnekande*: faktiska företeelser eller kunskap om dem förnekas.
2. *Tolkande förnekande*: den faktiska företeelsen förnekas inte, men dess betydelse omkonstrueras genom alternativa ordval, eufemismer och teknikaliteter som förflyttar företeelsens betydelse från en kategori till en annan.
3. *Förnekandet av implikationer*: varken den faktiska företeelsen eller dess betydelse förnekas, men dess psykologiska, politiska eller moraliska följder och deras signifikans förnekas, förminskas eller rationaliseras.

Utöver detta identifierar Cohen (2001:58-59) sju stycken kategorier för *hur* förnekandet åstadkoms. Dessa är främst retoriska och de synliggörs i verbala redogörelser för företeelsen i fråga. Två av dessa är formulerade av Cohen, medan övriga fem är utvecklingar av Gresham Sykes och David Matzas teori om neutraliseringstekniker (1957) som ursprungligen formulerades för att förklara hur enskilda individer neutraliserar brott inför sig själv och den som dömer. Vid analysen var jag öppen för att finna varje neutraliseringsteknik i materialet, men två stycken – *förnekandet av offer* och *moralisk likgiltighet* – användes inte i analysen. Nedan redogör jag för de neutraliseringstekniker som jag använder i analysen.

1. *Förnekandet av skada*: företeelsen neutraliseras genom förnekandet av orsakad skada (Cohen, 2001:60) eller genom omkonstruerandet av skadans betydelse eller omfattning (Cohen, 2001:95).
2. *Förnekandet av ansvar*: företeelsen ursäktas som någonting ur ens egen kontroll. Den anklagade kan hänvisa till t.ex. nödvändighet, lydnad av auktoritet eller konformitet till omgivande förväntningar. (Cohen, 2001:88-91)
3. *Fördömandet av den som fördömer*: företeelsen neutraliseras genom *utnyttjande jämförelser*, alltså jämförs det egna kritiserade agerandet med andra aktörers ”värre” ageranden (Cohen, 2001:111) eller ifrågasätts kritikers moraliska karaktär, motivationer eller trovärdighet (Cohen, 2001:61).
4. *Åberopandet av högre lojaliteter*: företeelsen rättfärdigas i prioriterade ändamåls namn, exempelvis sociala band eller ideologi. (Cohen, 2001:98)
5. *Förnekandet av kunskap*: den anklagade hävdar sig vara omedveten om vad som skett eller gjorts (Cohen, 2001:77). Det kan stämma att åskådare inte förstått vad som pågått eller att gärningsmän inte begripit sina handlingars betydelse. Detta kan resultera då företeelsens betydelse och följd döljs bakom eufemismer, vilket neutraliserar och normaliserar dess verkliga natur. Detta kan innebära en oförmåga att förstå en samtida företeelses egentliga betydelse och konsekvens (Cohen, 2001:81).

Cohen behandlar förnekelse i relation till mänskligt lidande, men han nämner (2001:289) att konceptet är tillämpligt på djurfrågor. Med hjälp av Cohens förneksetekniker vill jag synliggöra hur ett samtida förnekandet åstadkoms i det analyserade materialet.

5. Metod

Följande kapitel inleds med en genomgång av kritisk diskursanalys som metod. Sedan redogör jag för material, avgränsning och tillvägagångssätt. Detta följs av min bedömning av validitet och förståelse. Kapitlet avslutas med forskningsetiska överväganden.

5.2. Kritisk diskursanalys som metod

Kritisk diskursanalys indelas i tre steg enligt den tredimensionella modellen: *beskrivning*, *tolkning* och *förklaring*. Stegen utförs nödvändigtvis inte i given ordning, utan oftast överlappar de varandra. (Fairclough, 1992:231). Fairclough poängterar (1992:225) att den kritiska diskursanalysen bör betraktas som en samling riktlinjer som man kan närma sig flexibelt enligt forskningssyfte.

I beskrivning analyseras textens formella egenskaper, alltså vokabulär, grammatik, kohesion och struktur, med hjälp av lingvistiska analysbegrepp (Fairclough, 1989:26). *Modalitet* hänvisar till den grad av säkerhet (affinitet) som skribenten ger medhåll till en tes och om den är subjektiv eller objektiv. Graden av affinitet uttrycks i modala hjälpverb (kan, vill, måste), modala adverb (kanske, definitivt) eller tempus (presens har en hög grad av affinitet, jfr. ”det är så” – ”det var så”). Analys av modalitet avslöjar huruvida påståenden framställs som fakta eller åsikter. (Fairclough, 1992:158-160) *Transitivitet* hänvisar till framställningen av subjekt som aktiva eller passiva i förhållande till händelser. Detta kan göras genom *nominalisering*, där handlingar och processer passiviseras grammatiskt till tillstånd och objekt, vilket kan dölja orsakssamband och ansvar. (Fairclough, 1992:181-182) Jag har även analyserat specifika ordval och vilket expressivt värde de bär. Expressiva värden (*expressive value*) uttrycker producentens omdöme om det som ordet betecknar, t.ex. genom värdeladdade ord och eufemismer (Fairclough, 1989:110-112).

I tolkning analyseras texten som en del av produktions- och tolkningsprocesser, alltså analyseras hur textens formella egenskaper och implicita antaganden får betydelse i interaktion. Med andra ord tolkas vilka medlemsresurser som används för produktion och tolkning av texten. (Fairclough, 1989:140) Det bör poängteras att *tolkning* refererar till både forskarens och textmottagarens tolkning av text. Forskaren är nämligen själv beroende av

medlemsresurser för att förstå texten. Skillnaden är att forskarens förförståelse är delvis teoretisk, samtidigt som hon eftersträvar självmedvetenhet över sin förförståelse. (Fairclough, 1989:167) Jag reflekterar kring min förförståelse i avsnitt 5.5.

I förklaring analyseras relationen mellan interaktion och socialt kontext, alltså hur produktions- och tolkningsprocesser determineras av existerande sociala strukturer och vilka effekter dessa processer har på sociala strukturer. (Fairclough, 1989:26) Det är redan i kännedom att materialet bidrog till upprätthållandet av finsk pälsdjursuppfödning, men jag intresserar mig för huruvida den hierarkiska maktordningen mellan människa och djur tas för given eller transformeras i materialet.

5.3. Material och avgränsning

Materialet består av skriftliga utlåtanden som gavs inför utskottsbetänkandet av medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi* och jord- och skogsbruksutskottets slutgiltiga betänkande. Utskottsprotokoll och tillhörande dokument är offentliga handlingar (*Finlands grundlag*, 1999/731, 50§), alltså har jag och resterande allmänhet rätt att ta del av dem (*Lag om offentlighet i myndigheters verksamhet*, 1999/621, 3§). Utlåtanden som framlagts mellan åren 2003-2013 har scannats och sparats på CD-ROM-skivor som bevaras på det finska riksdagsbibliotekets arkiv. Riksdagsbibliotekets arkivmanuens skickade dokumenten till mig i elektronisk form. Jord- och skogsbruksutskottets slutgiltiga betänkande har hämtats från riksdagens hemsida. Utskottsprotokollet innehåller i sin helhet 28 skriftliga utlåtanden.

I och med syftet att studera förespråkandet av pälsdjursuppfödning, så avgränsades materialet till dokument som motsätter sig lagförslaget. Dock har medborgarinitiativets promemoria använts som referenspunkt p.g.a. att förneksetekniker ofta används i relation till dess innehåll. Dokument som enbart behandlar miljö- och klimatfrågor, som stöder lagförslaget eller som inte tar ställning till förslaget har uteslutits. Dock hade det varit givande att studera kritikers framställning av pälsdjursuppfödning eller den diskursiva kampen mellan de motsatta parterna.

Efter avgränsning bestod materialet av 10 dokument, inklusive utskottets slutgiltiga betänkande (se bilaga 1). Det slutgiltiga betänkandet och två utlåtanden är svenskspråkiga, övriga dokument är finskspråkiga. I analysen har jag utgått från dokumentens ursprungsspråk för att tolka dem i autentisk form, men för att öka uppsatsens kvalitet ur ett läsarperspektiv har finskspråkiga citat översatts till svenska. Jag har eftersträvat att använda ordval och meningsuppbyggnader som direkt motsvarar ursprungskällan, men p.g.a. grammatiska skillnader i finska och svenska är ordföljden inte alltid helt bokstavlig. Jag har erfarenhet av

översättningsarbete och översättningarnas korrekthet har granskats av en finlandssvensk lingvist. Jag undertecknar för varje citat som översatts.

5.4. Tillvägagångssätt

Materialet har kodats och tolkats enligt förutbestämd teori, alltså har studien en deduktiv ansats. Detta har hjälpt i upprätthållandet av studiens fokus, men för att undvika teoretisk överstyrning har jag eftersträvat att inte enbart bekräfta mina teoretiska utgångspunkter. Jag har förhållit mig öppen till att materialet kan strida mot teorin eller bidra med något utanför teorin. Analysen påbörjades med upprepad läsning av materialet för att urskilja övergripande teman och mönster. Därefter kategoriserade jag materialet enligt den första frågeställningen, alltså har jag i samband med ytterligare läsning sorterat argument med gemensamt budskap i kategorier. Sedan har ytterligare läsning utförts, där jag enligt Cohens förneksetekniker kategoriserat textsegment som explicit eller implicit uttrycker någon form av förnekelse. Därefter har jag gjort en kritisk diskursanalytisk beskrivning och tolkning av representativa textutdrags formella egenskaper. Detta innebär att jag har analyserat språkval – vad de explicit uttrycker och implicit antar – för att åstadkomma det jag tolkat som förnekelse. Till sist analyserade jag hur de representativa textutdragen formar eller formas av den hierarkiska maktordningen mellan människa och djur.

5.5. Validitet och förförståelse

Mitt socialkonstruktionistiska perspektiv innebär att jag inte kan betrakta denna uppsats som en objektiv reflektion av studieobjektet. Även min analys präglas av och bidrar till sociala konstruktioner. Förkastandet av objektivitet utesluter inte att diskursanalysens validitet kan bedömas. (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:111) En kvalitativ forsknings validitet bedöms utifrån huruvida man *observerar, identifierar eller "mäter" det man säger sig mäta* (Bryman, 2011:352) I och med att uppsatsens syfte berör en part i en avgränsad debatt, och att materialet framställts enkom för denna debatt, så bedömer jag att materialet direkt relaterar till syftet. För att validera en diskursanalys är det även av särskild vikt att dokumentera den analytiska processen. (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:122-123) Därför har jag redogjort för mitt analytiska tillvägagångssätt ovan och jag växlar mellan citat och analys i Analyskapitlet för att visa på tolkningars fotfäste i empiri.

Jag har en förförståelse för materialets innehåll p.g.a. att jag tidigare gjort en kvalitativ innehållsanalys av fyra dokument som ingår i materialet. Innehållsanalysen gjordes utan engagemang för djurfrågor, men av nyfikenhet för djurens kriminologiska roll. Dock ledde

den nyfunna förståelsen till ett skifte i mina värderingar: jag motsätter mig inte dödandet och konsumtionen av djur i sig, men jag bojkottar sådan praktik av främst ekologiska skäl, men även för att jag motsätter mig djurproduktioners kosteffektiva utformning. Dessa värderingar reflekteras i uppsatsens kritiska perspektiv på ämnesvalet. Dock vill jag förtydliga att det kritiska synandet inte riktas mot personerna vars texter som studeras. Jag utgår inte från att de av medveten illvilja skadar pälsdjur och jag förstår att hela kommuner är ekonomiskt beroende av praktikens existens. Dessa sympatier har tidvis utmanat mitt icke-speciestistiska och kritiska perspektiv. Jag har motarbetat detta genom att eftersträva ett självmedvetet avståndstagande från mina egna antropocentriska tendenser.

5.6. Etiska överväganden

Materialet är författat av representanter för offentliga organisationer. Jag har inte bett om dessa individers samtycke till att använda deras texter i forskning. Dessa individer är finska medborgare och deras texter innehas av finska myndigheter, varpå jag finner det lämpligast att följa finska forskningsnormer – som skapats i enlighet med finsk lagstiftning – i frågor som berör materialet. Därför har etiska reflektioner kring materialet gjorts enligt Forskningsetiska delegationens² principer i humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2009). Enligt delegationen (2009:5) kan avvikelser från både frivilligt och informerat samtycke ske vid forskning i offentliga handlingar och enligt Upphovsrättslagen (1961/404, 22§) har jag rätt att citera dessa handlingar utan samtycke. En etisk problematik uppstår vid frågan om publicering av namn. Det tillhör god sed att publicera namn på texters författare vid citering, men jag finner det problematiskt att lyfta fram enskilda personer i en kritisk studie. Därför hänvisar jag till den organisation som individen representerar.

6. Analys

Detta kapitel är disponerat enligt fyra övergripande teman: djurens välfärd i en naturvetenskaplig diskurs, människans maktutövning, utnyttjande jämförelser och åberopandet av nationen och dess befolkning.

² Forskningsetiska delegationen i Finland behandlar *etiska frågor med anknytning till vetenskaplig forskning och för att främja forskningsetiken*. Delegationen utses av det finska undervisnings- och kulturministeriet. (Forskningsetiska delegationen, u.å.)

6.2. Välfärdsproblemet i en naturvetenskaplig diskurs

Medborgarinitiativets påstående om välfärdsproblem hos pälsdjur bemöts mer eller mindre djupgående i alla utlåtanden. De kontrasterande diskursiva praktikernas representation av djuret och dess välfärd är lika i den mån att bägge genomsyras av en naturvetenskaplig diskurs, med undantag av utlåtanden som endast konstaterar att produktionen är etisk. Djurets välfärd representeras således utifrån den fysiska kroppens observerbara fysiologiska tillstånd, egenskaper och beteenden. Den naturvetenskapliga diskursen är betydligt mer auktoritär än en moralisk vädjan för djurens frigörelse p.g.a. att dess utsago erhållit samhällsstatus som en ”objektiv” representation av verkligheten, inklusive djur. Skillnaden i medborgarinitiativet och utlåtanden är framhävandet av motsatta forskningsresultat som legitimerar respektive parts konkurrerande ståndpunkt.

Forskningsresultat och uppfattningar om minkens behov av simningsvatten är motstridiga. Enligt forskning verkar användningen av simningsvatten i första hand bero på ett födosökande beteende. Enskilda minkar emellan finns stora skillnader i uppskattningen av simningsvatten: vissa minkar använder aldrig en erbjuden möjlighet till simning. Enligt forskning leder inte avsaknaden av simningsmöjligheter till bestående stereotypa beteenden om minken aldrig haft tidigare erfarenhet av simning. Man kan därmed inte påstå att behovet av simningsvatten är ett inre behov, utan snarare en belönande resurs som skapar sin egen motivation. (Pro Fur A, s. 4) (Översättning)

Medborgarinitiativet refererar alltså till forskning som tyder på att artspecifika behov inte kan uppfyllas på pälsfarmer, medan t.ex. citatet ovan refererar till forskning som tyder på avsaknad av sådana artspecifika behov. I citatet illustreras även den naturvetenskapliga diskursen: djurets välfärd får betydelse utifrån ”beteenden” som styrs av ”medfödda behov”. I en naturvetenskaplig diskurs är djur således inte självbestämmande subjekt med fri vilja, utan snarare observerbara objekt vars respons till omgivningen determineras av tidigare erfarenheter, t.ex. simning i citatet ovan. Djurets oförmåga att sukta efter icke-erfarna ”belönande resurser” rationaliserar att djur inte behöver tilldelas fördelaktiga upplevelser utöver det nödvändiga. Den naturvetenskapliga diskursen används alltså här för att rationalisera pälsfarmernas kosteffektiva utformning, där djuret mår så bra som möjligt inom den ekonomiska lönsamhetens gränser.

I medborgarinitiativets naturvetenskapliga diskurs inkluderas positivt laddade ord för djurets subjektiva upplevelser, likt ”glädje” och ”anknytning”, medan dessa är helt frånvarande i utlåtandena. Citatet ovan exemplifierar avsaknaden av expressiva värden, vilket även neutraliserar djurets inre upplevelser: ”belönande resurs” är neutralare än t.ex. ”positiv upplevelse” och ”motivation” är neutralare än t.ex. ”längtan”. Förövrigt förmildras negativa

upplevelser i både medborgarinitiativet och utlåtanden vid användning av eufemismen ”välfärdsproblem”, vars expressiva värde är betydligt neutralare än dess potentiella implikationer, t.ex. ”lidande”, ”smärta” och ”plåga”. Det naturvetenskapliga framställandet av djuret som ett passivt objekt med enbart beteenden och behov – avskalade på individualism och känslor – gör det möjligen lättare att tolerera exploaterandet av djur p.g.a. avsaknad av känsloutryck som människan kan identifiera med. Enligt Cohen (2001:72) är identifiering en förutsättning för sympati och empati.

Medborgarinitiativets framställning av välfärdsproblem innefattar fysisk och psykisk ohälsa. Orsakerna till dessa problem är inte fastställda, men hypotetiskt kan de bero på avel, övervikt, näring, avsaknad av retningar och burarnas nätbotten. (*Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi*, 2013:1) Intressant nog används avsaknaden av påvisat samband för att rationalisera en fortsatt pälsdjursuppfödning:

Burstorlekens och burens nätbottens inverkan på djurens välfärd har inte entydigt påvisats av vetenskapligt grundade forskningsresultat. Ny forskning om dessa faktorerers inverkan görs och är under planering. (Ö.F.U, s. 2) (Översättning)

Vi konstaterar sammanfattningsvis: 1. Pälsdjur, precis som andra produktionsdjur, har problem i anslutning till deras välfärd. 2. Djurskyddslag bör utvecklas på basis av vetenskaplig forskning för att trygga djurens välfärd. 3. Vi anser inte att kravet på förbud av pälsfarmer har vetenskapliga grunder i anslutning till djurens välfärd. (Ö.F.U, s. 3) (Översättning)

Utlåtandet som citeras ovan har framlagts av en professor och en forskare i biologi, som till skillnad från övriga vetenskapliga experter, tog ställning till lagförslaget. I citatet erkänns välfärdsproblem, men framhäver avsaknaden av vetenskapligt påvisat samband mellan pälsfarmers utformning och välfärdsproblem. Välfärdsproblem neutraliseras alltså inte, utan den kosteffektiva utformningens förvållande av dem. Detta ser jag som ett alternativt utnyttjande av förnekelse tekniken *förnekandet av kunskap*. Förnekandet av kunskap används främst som en efterkonstruktion då kunskap om företeelsers natur synliggörs, t.ex. ”jag förstod inte vad jag gjorde” (Cohen, 2001:78). Här förnekas existensen av entydig kunskap, men kunskapsluckan används för att legitimera att pälsdjursuppfödning än så länge kan vila på antagandet om att det inte finns ett kausalt samband mellan den kosteffektiva utformningen och välfärdsproblem, t.ex. att nätbotten orsakar välfärdsproblem.

Utskottet uppmärksammar det som konstateras i en utredning, nämligen att trots de senaste decenniernas forskning är behovet av grundforskning fortfarande stort; man vet ännu inte tillräckligt om pälsdjurens viktigaste beteendebövhov. Det här gör det svårt att förbättra djurhållningsförhållandena på ett sätt som skulle öka välbefinnandet. (Jord- och skogsbruksutskottet, s. 4)

(...) de mål som avses i medborgarinitiativet, bland annat att större avseende fås vid djurens välfärd, kan nås genom att pälsfarmningen utvecklas. Utskottet anser att medborgarinitiativet ska förkastas. (Jord- och skogsbruksutskottet, s. 7)

Även utskottet erkänner avsaknaden av kunskap och erkänner dessutom att detta försvårar förbättrandet av pälsfarmer. Enligt Geertrui Cazaux (1999:117) bör handlingar undanhållas av försiktighetsprincip om det råder osäkerhet om deras skadliga inverkan på djur. Här appliceras inte en sådan princip, utan pälsdjursuppfödningen får fortgå i dess nuvarande form, även om det potentiellt skadar djurens välfärd. Möjligen appliceras försiktighetsprincipen istället för att värna om den ekonomiska vinst som skulle gå förlorad om pälsdjursuppfödning lades på is i väntan på entydig kunskap om pälsdjurens behov.

SLC ser det som i högsta grad tvivelaktigt att i samband med motiveringar till ett lagförslag hänvisa till material som framkommit i anonyma filminspelningar. (Svenska Lantbruksproducenternas förbund, s. 1)

Välfärdsproblemet ifrågasätts då medborgarinitiativet avviker från den naturvetenskapliga diskursen. I citatet ovan avfärdas filminspelningarnas betydelse för sammanhanget med hög grad av affinitet, som uttrycks i adverbet ”i högsta grad” (Fairclough, 1992:159). Skribenten som citeras ovan behöver inte rationalisera filmernas innehåll – det misskrediteras helt för att filmerna framställts av en ”anonym” producent, vars auktoritet är lättare att förneka än t.ex. forskares ”objektiva” utsago. Detta är en form av *fördömandet av den som fördömer* (Cohen, 2001:98), vars funktion här är att skada initiativväckarnas trovärdighet.

Filmklippens ursprung har sällan bevisats. Dessutom har man filmat djur som är på sjukavdelning och medicinpåverkade. I stora djurflockar finns det alltid sjuka och skadade djur. Den nattliga filmsituationen är mycket stressande för djuren då främmande människor rör sig på farmerna. (Pro Fur A, s. 3) (Översättning)

I citatet ovan rationaliseras och neutraliseras den dokumenterade skadan genom en kombination av förnekandet av skada och ansvar. För det första omkonstrueras betydelsen av skadans kontext: djuren är ”på sjukavdelningen”, alltså är dessa djur inte under missförhållanden, utan tvärtom åtgärdas skadan. För det andra är djuren ”medicinpåverkade”, vilket ger en rationaliserande förklaring på vad som än framstår som ett välfärdsproblem i materialet. För det tredje är ”nervösa beteenden” orsakat av de ”främmande människor” som utfört filminspelningen, alltså förflyttas ansvaret till dem. Detta är förövrigt den enda gång i materialet som ett synliggjort subjekt (”främmande människor”) aktiva handling (”röra sig”) framställs som direkt orsak till djurens utsatta situation.

Branschens representanter förstår att oron över djurens välfärd är en central anledning till motståndet av pälsbranschen och produktionsdjursuppfödning överlag. Djurens välfärd är en hederssak för branschen. Endast ett välmående djur producerar en bra päls. (Pro Fur B, s. 2) (Översättning)

Inget utlåtande avfärdar välfärdsfrågans betydelse, tvärtom framhävs dess betydelse för branschen. I citatet ovan betonas vikten av djurvälfärd som en positivt laddad "hederssak". Välfärdens betydelse för pälsdjursuppfödning motiveras inte enbart av moralisk pliktökänsla, dessutom är främjandet av djurens välfärd rationellt för produktionen: en ökad grad av välfärd hos djur leder till en ökad kvalitet på produkten som djuret transformeras till. Pälskvalitén är därmed en garant för djurets välfärd. Dock märker jag att medborgarinitiativet hävdar att det inte finns ett vetenskapligt påvisat samband mellan varken fysisk eller psykisk välfärd och pälskvalité. I de utlåtanden som använder argumentet i fråga hänvisas inte till "forskning" och "vetenskaplig grund". Ändå uttrycks påståendet i presens ("producerar") utan tvekan adverb (t.ex. "producerar sannolikt") och i objektiv modalitet (subjektet är dolt i påståendet), varpå tesen framstår sann (Fairclough, 1992:160). Detta är intressant då sambandet mellan uppfödningssmiljö och välfärdsproblem förkastas genom framhävandet av den vetenskapliga grundens avsaknad. Här utesluts avsaknaden av vetenskaplig kunskap för att förstärka sanningshalten för tesen om den positiva korrelationen mellan välfärd och pälskvalité. Detta är nödvändigtvis inte manipulativt syftat, utan kan också vara ett uttryck för övertygelse.

6.3. Den dolda maktutövningen

Djurens deltagande i produktionen döljs inte bakom metonymier, utan utlåtanden är transparenta vid användning av ordet "pälsdjur" och beteckningar för specifika djurarter, t.ex. "silverräv". Den utvinna råvarans animaliska ursprung, "pälsen", döljs inte heller bakom eufemismer. Dock förskönas de processer som praktiken förutsätter.

Domesticering kan förstås som en evolutionär process, där djuren anpassar sig till den omgivning som människan erbjuder. Med evolutionär anpassning menas förmågan att föröka sig i omgivningen. Människan har genom tiderna försökt domesticera möjligen hundratals däggdjur, men detta har endast lyckats med några tiotals djurarter. Pälsdjuren tillhör dessa djurarter, som har anpassat sig till den uppväxtmiljö som människan erbjuder. (Ö.F.U., s. 1) (Översättning)

Som tidigare nämnt är frågan om domesticering framlyft i medborgarinitiativet. I citatet ovan ges begreppet "domesticering" en annan betydelse än den jag redogjorde för i avsnitt 2.4. Skribenten omdefinierar alltså domesticeringsbegreppet som "förmågan att föröka sig i omgivningen". Med en hög grad av affinitet ("tillhör" i presens) och objektiv modalitet (avsaknad av subjekt) (Fairclough, 1992:159) deklarerar pälsdjur som domesticerade arter,

varpå medborgarinitiativets påstående om låg grad av domesticering implicit förnekas. Skillnader i domesticeringsbegreppets innebörd påvisar att den naturvetenskapliga diskursen är i viss mån arbiträr trots att dess utsago presenteras och tolkas som objektiva faktum.

Själva domesticeringsprocessens innebörd neutraliseras i citatet ovan. Människan är nog ett synligt subjekt, men hennes handling betecknas av verbet ”erbjuder”, synonymt till att ”ge” eller ”skänka”, vilket bär ett positivare värde än att människan med fysiska maktmedel tagit djur från deras naturliga miljö och påtvingat anpassning till en artificiell omgivning med mänsklig närvaro. I citatet döljs även att människan målmedvetet försöker tvinga fram bestämda egenskaper hos djur genom selektiv avel. I andra utlåtanden döljs människans påtvingade avel bakom eufemismen ”förädling” (t.ex. Österbottens förbund, s. 1), synonymt till ”förbättra”.

I citatet ovan görs dessutom en pedagogisk liknelse där paralleller dras mellan ”evolutionär process” och ”domesticering” genom jämförelseledet ”kan förstås som”. Dock utelämnas att den evolutionära processen förstås som en oundviklig, naturligt förekommande överlevnadsprocess, medan domesticering varken är oundvikligt eller naturligt, utan en mänskligt skapad, styrd och upprätthållen praktik. Döljandet av mänsklig maktutövning och likställandet av domesticering och evolution kan framkalla föreställningar om att denna maktordning är ett naturligt förekommande fenomen.

Enligt FPF:s uppgifter kontrollerades 36 pälsfarmer i västra Finland år 2012. (...) De mest förekommande bristerna var återigen felaktigheter i bokföring av djur, brister i rymningssäkerhet och avsaknad av bitnings- och retningsmaterial. Även farmernas burupbyggnader behövde korrigerings. FPF har gjort rådgivningsbesök på alla farmer (8 st) som hade försummelser direkt riktade mot djur. (Pro Fur A, s. 4) (Översättning)

I alla utlåtanden som redogör för påvisade välfärdsproblem (sjukdom, skada och missförhållanden) åstadkoms nominalisering där människans agerande i dessa processer osynliggörs. Därmed framstår välfärdsproblem som tillstånd som uppkommit utan synlig orsak (Fairclough, 1992:181). T.ex. i citatet ovan används det substantiverade verbet ”försummelse”, vilket passiviserar meningen och döljer aktören som ”direkt riktad” den aktiva handlingen, alltså verbet ”att försumma”, mot djuren (Fairclough, 1992:182). Detta neutraliserar människans förorsakande av och ansvar för djurens välfärdsproblem. Dessutom döljs de implikationer som dessa försummelser inneburit för djurens hälsa och upplevelse, vilket neutraliserar skada. Däremot har jag noterat att meningar i huvudsak är aktiva då upprätthållandet av god välfärd redogörs för. T.ex. i citatet ovan är organisationen FPF en

synliggjord aktör som utfört en aktiv handling (verbet ”gjort rådgivningsbesök”) för att åtgärda problemen.

6.4. Användning och omkonstruktion av utnyttjande jämförelser

Även om Cohen (2011:111) beskriver begreppet *utnyttjande jämförelser* som en teknik som används av den kritiserade aktören själv för att förflytta uppmärksamhet åt andra håll, så identifierade jag att denna teknik används i medborgarinitiativet för att förstärka kritiken av pälsdjursuppfödning. Pälsbranschens representanter i sin tur omkonstruerar och neutraliserar dessa utnyttjande jämförelser. Utöver detta används utnyttjande jämförelser i vissa utlåtanden för att neutralisera finsk pälsdjursuppfödning i relation till länder med sämre djurhållning.

Om sjukdomar som är typiska för räven kan nämnas att en del unga rävar har höstdiarré och snabbväxta djur har böjda ben. Ingendera av problemen är specifika för rävar. Även grisar har diarré och liknande svaga benbyggnader finns bl.a. hos snabbväxta hundraser. (Pro Fur A, s. 3)
(Översättning)

I citatet ovan likställs pälsdjurens välfärdsproblem med andra domesticerade djurarters välfärdsproblem, som implicit representerar två djuruppfödningens branscher. ”Grisar” representerar livsmedelsproduktion och ”snabbväxta hundraser” representerar sällskapsdjursavel. I det citerade utlåtandet jämförelses den utpekade pälsdjursuppfödningen med två praktiker som i mindre grad ifrågasätts av allmänheten. Pälsdjursuppfödningens välfärdsproblem förnekas inte, men den neutraliseras genom att framställa problematiken som icke-unikt i det domän som dessa djuruppfödningar ingår. Detta är möjligen en neutralisering av medborgarinitiativets utnyttjande jämförelse som framställer pälsdjursuppfödning som ”värre” i relation till livsmedelsproduktioner, t.ex. kor kan tillbringa tid ute, medan pälsdjur spenderar hela livet i bur (*Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi*, s. 2). Ingen manifest referens görs i utlåtanden, men den har en möjligen implicit funktion som förminska den kontrast som medborgarinitiativet konstruerat i den utnyttjande jämförelsen mellan praktikerna.

Alla nationella förbud eller striktare krav på pälsdjursuppfödning i Europa har, med undantag av Holland, enbart gällt marginella produktioner. Exempelvis övergav Danmark sin obetydliga rävuppfödning för att koncentrera sig på sin minkproduktion som är störst i världen. (Pro Fur A, s. 2)
(Översättning)

I medborgarinitiativets inledning framlyfts elva europeiska länder som moraliska föredömen för att de helt eller delvis förbjudit pälsdjursuppfödningen för att det är en ”i första hand etisk, inte ekonomisk” fråga (*Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi*, s. 1). Enligt Cohen

(2001:111) kan förnekelsemetoden *fördömandet av den som fördömer* användas genom att anklaga kritiker för hyckleri och således framställa dem som för moraliskt korrupta för att döma andra. De länder som helt eller delvis förbjudit pälsdjursuppfödning har inte direkt riktat kritik mot finsk pälsdjursuppfödning, men i citatet ovan fördöms ändå deras motivationer. Deras åtgärd av pälsdjursuppfödning framställs som moraliskt intetsägande p.g.a. att det rör sig om ”marginella produktioner”. I citatet förnekas även implicit att det danska förbudet av den ”obetydliga” rävvuppfödningen gjordes av moralisk plikt känsla för rävars välfärd, utan däremot drevs beslutet av ekonomiska intressen.

Nykarleby stad strävar till att, i samråd med pälsnäringens organisationer, utveckla näringen så att vi, t.o.m. globalt sett, kan utgöra ett föredöme för en etiskt och miljömässigt hållbar och ansvarsfull pälsdjursuppfödning. (Stadsstyrelsen i Nykarleby, s. 2)

Jag påstår att djur sköts bättre i Finland och ett par andra länder i Väst-Europa än någonstans annanstans i världen. Det är bättre att vi håller produktionen här. (Pro Fur C, s. 2) (Översättning)

Den finska pälsdjursuppfödningen, närmare bestämt dess välfärdsproblem, neutraliseras genom utnyttjande jämförelser till nationer vars djurskötsel har lägre krav än den finska. I ovanstående citat används en nationalistisk diskurs för att framställa finsk pälsdjursuppfödning som överlägsen i relation till övriga länder. Den finska djurskötselns etiska kvalité representeras som någonting exklusivt på global skala, som eftersträvar att ”utgöra ett föredöme” och som endast motsvaras av ”ett par andra länder”. I flera utlåtanden beskrivs framförallt Kinas reglering och övervakning av djurhållning som en dystopisk motpol till finsk pälsdjursuppfödning. Genom att kontrastera finsk pälsdjursuppfödning med länder med sämre djurhållning neutraliseras det finska välfärdsproblemet.

Regionala produktionsförbud förflyttar produktionen till sådana områden där de ställda kraven på djurhållning och övervakningen av dem är betydligt mer överseende eller helt obefintlig. Ett förbud av pälsproduktion i Finland skulle därmed inte förbättra pälsdjurens välfärd, utan slutresultatet skulle vara det motsatta. (Pro Fur A, s. 2) (Översättning)

Detta utgör inte enbart en neutralisering av välfärdsproblemet, utan också ett argument för varför finsk pälsdjursuppfödning bör behålla sin legala ställning. En försvunnen finsk pälsdjursuppfödning skulle inte reducera de välfärdsproblem som människan utsätter djur för, utan tvärtom vore det kontraproduktivt ur ett globalt perspektiv. Produktionen skulle övertas av nationer vars djurskydd är ”mer överseende eller helt obefintlig”, alltså rationaliseras finsk pälsdjursuppfödning – med sitt förhållandevis mildare välfärdsproblem – som det bättre alternativet utifrån en utilitaristisk kalkyl.

6.5. För nationen, kommunen och familjen

Få utlåtanden framställer den slutliga produkten som betydelsefull i sig, med undantag av enstaka utlåtanden som framhäver pälsens betydelse för modeindustrin. Det främsta argumentet för finsk pälsdjursuppfödning är däremot dess ekonomiska nytta som rättfärdigas genom åberopandet av högre lojaliteter, alltså nationen och dess befolkning. Den ekonomiska nyttan var även avgörande för utskottets förslag om att förkasta lagförslaget (Jord- och skogsbruksutskottet, s. 7). I flera utlåtanden används en nationell diskurs för att skapa en nationell identitet vars kollektiva behov och högre ändamål är finsk välfärd.

Initiativväckarna underskattar förslagets effekter. Nedläggandet av pälsbranschens skulle frånta tusentals familjer deras levebröd, kollapsa den lokala ekonomin i flera kommuner i Österbotten och frånta vårt land på hundra miljontals euro i rena exportintäkter. (...) Genom att stöda den ansvarstagande finska pälsbranschen tryggas samtidigt vårt lands välfärd (...). (Pro Fur A, s. 5)
(Översättning)

Pälsdjursuppfödningens ekonomiska betydelse fördelar sig på en nationell, lokal och individuell nivå, som i citatet ovan representeras av ”vårt land” (nationell nivå), ”kommuner i Österbotten” (lokal nivå) och ”tusentals familjer” (individuell nivå). I citatet används den inkluderande mekanismen ”vårt”, som konstruerar en kollektiv identitet för dem som ingår i ”vårt land”, alltså det synonyma Finland. Det finska folket bildar tillsammans en sammansatt individ, vars ansvar är att ”trygga” den gemensamma välfärden, vilket konstruerar en solidarisk relation mellan dem som ingår i den kollektiva identiteten.

Det bör även noteras att i citatet används den metaforiska representationen ”kollapsa” och i ett utlåtande (Svenska Lantbruksproducenters Förbund, s. 2) sägs att förbudet vore ”förlamande” för samhällsstrukturen och skulle ”ekonomiskt krossa” kommuner och individer. Dessa ordval är mer överdrivna och bär betydligt negativare värden än de naturvetenskapliga representationerna av pälsproduktionens konsekvenser för djur, vilka var fattiga på expressiva ordval. Dessa dramatiserande och illustrerande språkval förstärker människans upplevelse av en förbjuden pälsdjursuppfödning, vilket skapar en tydlig kontrast till den neutrala framställningen av djurets upplevelse av en legal pälsdjursuppfödning. Detta gör det lättare att känna ett större emotionellt engagemang och moralisk plikt-känsla för människans upplevelse än djurets.

Finland behöver framgångsrika exportbranscher för att vi skall kunna upprätthålla vårt välfärdssamhälle. Vårt högklassiga hälsovårdssystem och barn- och pensionärstöd behöver varje skattad euro. En kontinuerlig utveckling av pälsnäringen är det bästa alternativet för Finland och djur. (Pro Fur C, s. 2) (Översättning)

”Välfärd” hänvisar inte här till fysiologiska egenskaper och beteenden, likt djurvälfärd i den naturvetenskapliga diskursen. Det är en politisk metafor för de resurser som fördelas i det finska samhället, som i citatet representeras av hälsovårdssystemet och barn- och pensionärstöd. Användningen av ”vi” och ”vår” fungerar återigen som en inkluderande mekanism som konstruerar en gemensam finsk identitet, som kollektivt bidrar till och tar del av dessa välfärdsresurser. Finland ”behöver framgångsrika exportbranscher” och de offentliga tjänsterna ”behöver varje skattad euro”. ”Behöver” implicerar nödvändighet. Skattebetalande exportbranscher, vilket i sammanhanget refererar till pälsbranschen, är nödvändiga för upprätthållandet av det finska välfärdssamhället. Enligt Cohen (2001:92) förnekas eller neutraliseras ansvar genom deklarerandet av nödvändighet, alltså omkonstrueras den kritiserade företeelsen till en kontribution till det kollektiva behov som tas för given av bl.a. kritiker. ”Pälsbranschen” eller ”pälsnäringen” utgör en sammansatt identitet av representanter för praktiken, vars skyldighet och solidaritet i första hand riktas mot nationen och dess medborgare. Detta neutraliserar inte endast ansvar, utan också rättfärdigas pälsdjursuppfödningens existens genom *åberopandet av högre lojaliteter* (Cohen, 2011:98).

Pälsbranschen ”behövs” alltså för sin socioekonomiska kontribution till välfärden, men det utelämnas att detta förutsätter att djur utan samtycke tvingas bidra till den finska välfärd som tas för given. I grunden väger alltså djurets socioekonomiska nytta som råvara mer än att bespara dess välfärd från kosteffektiva inskränkningar. Mänskliga privilegier prioriteras högre än djurets intresse, vilket för all del kan framstå naturligt ur ett antropocentriskt perspektiv. Ur ett icke-speciesistiskt perspektiv däremot är rättfärdigandet av detta sociala arrangemang en reproduktion av en speciesistisk ideologi som nedvärderar pälsdjuret och dess kroppsdelar till ekonomiskt värdefulla handelsvaror, inte en självständig levande varelse, till den överordnade människans förmån. Här rationaliseras inte varför människans självintresse bör prioriteras före djurets intresse – denna ordning tas för given. Enligt Nibert (2002:15) kan dessa sociala arrangemang, där djur förtrycks för människans socioekonomisk nytta, upplevas svåra att ifrågasätta om individer hela livet anpassats till denna samhällseliga utformning.

Pälsproduktionen i Finland är i högsta världsklass. Näringens kompetens är resultatet av flera företagsgenerationers arbete. Jag är själv tredje generationens pälsproducent. Min farfar påbörjade pälsdjursuppfödningen på 1930-talet och min far, som har fyllt 77 år, arbetar fortfarande på farmen. (Pro Fur C, s. 2) (Översättning)

Pälsdjursuppfödningen i Finland, och särskilt Österbotten, är en näring som utvecklats under hela Finlands självständighet till ett synnerligen starkt kompetensområde. (Österbottens förbund, s. 1)
(Översättning)

Enligt Cohen (2001:188) normaliseras en problematisk företeelse efter konstant exponering, varpå individen kan tolerera det som i utomståendes ögon kan framstå upprörande eller abnormt. Med denna utgångspunkt kan ovanstående citat möjligen förklara varför pälsdjursuppfödning kan tolereras och försvaras av dess förespråkare trots problematiken som lyfts fram av kritiker. Det systematiska exploaterandet och dödandet av pälsdjur är en tradition och leverne som gått i arv genom hela generationskedjor. Det uttrycks även en viss stolthet i de positivt värderade ord ("högsta världsklass", "kompetens") som beskriver vad flera generationers engagemang inom branschen åstadkommit. Pälsproduktionen är alltså djupt integrerad i flera familjers sedvänja och hela kommuners struktur, varpå förespråkare argumenterar för att pälsdjursuppfödningens ekonomiska och sysselsättande betydelse vore svår att ersätta. Pälsdjursuppfödningens existens kan därmed upplevas som inte enbart normal och naturlig, utan också rent av tvingande.

7. Avslutning

Syftet med denna uppsats var att studera hur förespråkare för finsk pälsdjursuppfödning motiverar praktiken och förnekar, neutraliserar och rationaliserar den kritik som riktas mot praktiken i medborgarinitiativet *Turkistarhaton Suomi*. Det främsta argumentet för en fortsatt finsk pälsdjursuppfödning är dess svårt ersättbara ekonomiska nytta på individuell, lokal och nationell nivå, vilket legitimeras för sin betydelse för välfärden i Finland. I analysen iakttas att överordnandet av finska medborgares välfärd förutsätter att pälsdjuren nedvärderas till socioekonomiskt värdefulla råvaror, vilket upprätthåller det speciesistiska antagandet om människans rätt till sociala och ekonomiska privilegier på djurets bekostnad. För att neutralisera detta sociala arrangemangs problematik förminskas och döljs mänsklig maktutövning och ansvar inom pälsdjursuppfödning. Medborgarinitiativets utnyttjande jämförelser omkonstrueras för att neutralisera den ofördelaktiga framställningen av pälsdjursuppfödning. Dessutom används utnyttjande jämförelser av förespråkare för att framställa den finska pälsdjursuppfödningens etik som globalt överlägsen. Detta används i ett utilitaristiskt resonemang för att motivera för en fortsatt finsk pälsdjursuppfödning.

En viktig iakttagelse var den strikt naturvetenskapliga representationen av pälsdjur och deras välfärd. Enligt min analys bidrar denna diskurs till objektifiering och passivisering av

pälsdjur, neutralisering av deras subjektiva upplevelser och rationalisering av pälsfarmernas kosteffektiva utformning. Framställningen av en förbjuden pälsdjursuppfödningens konsekvenser för människor är däremot betydligt mer illustrerande och negativt laddad, vilket skapar en tydlig kontrast mellan människans och djurets upplevelse. Utifrån dessa iakttagelser resonerar jag att nedvärderandet av pälsdjur till instrumentella objekt underlättas av att de inte framställs som kännande, självbestämmande varelser i samma bemärkelse som människan. Därmed försvåras erkännandet av djurets upplevelse som likvärdig människans, vilket gör exploaterandet av pälsdjur lättare att tolerera och tillåta i den mänskliga välfärdens namn.

Den gröna kriminologin är ett outforskat fält, vilket skapar såväl utmaningar som möjligheter. En begränsning är avsaknaden av en entydig definition på vad skadandet av djur egentligen innebär och vilka alla djurarter denna definition berör. Det förblev särskilt diffust huruvida dödandet av djur ingår i definitionen av skada på djur. Avsaknaden av entydig definition gör det svårare att bedöma vilka relationer mellan människor och djur som är grönkriminologiskt relevanta forskningsområden. David Niberts teori har därmed underlättat identifierandet av pälsdjursuppfödning som en form av förtryck, vilket gett en stadigare grund för ämnesområdets kriminologiska relevans.

De grönkriminologiska utmaningarna för med sig flertalet möjligheter för framtida forskning och formulerandet av ny teori. Det finns en rad mänskliga praktiker, såväl illegala som legala, som involverar djur och kan närmas genom flertalet kriminologiska angreppssätt. Under skrivandet av denna uppsats insåg jag att min granskning av pälsdjursuppfödning kunde kompletteras med en rättssociologisk analys av de lagar som begränsar och möjliggör pälsdjursuppfödning. Även perspektiv inifrån vore värdefulla, alltså pälsdjursuppfödarens upplevelse av relationen och interaktionen med involverade pälsdjur, t.ex. genom kvalitativa intervjuer och observationer. Dessutom finns det utrymme för kritiska studier av praktiker som trots sina skadliga effekter accepteras i betydligt högre grad än pälsdjursuppfödning. Den kosmetiska – och i flera fall skadliga och dödliga – aveln av sällskapsdjur vore viktig att studera. Även livsmedelsproduktioner utgör ett särskilt viktigt forskningsområde: inte endast för deras inverkan på involverade djur, utan också för deras omfattande konsekvenser på miljö och klimat.

Referenser

Litteratur och vetenskapliga artiklar

Arluke, Arnold & Sanders, Clinton (1996). *Regarding animals*. Philadelphia: Temple University Press.

Beirne, Piers (1999). For a Nonspeciesist Criminology: Animal Abuse as an Object of Study. *Criminology*. Vol 37 No 1: 117 – 147.

Beirne, Piers (2002). Criminology and Animal Studies: A Sociological View. *Society & Animals*. Vol 10 No 4: 381 – 386.

Beirne, Piers (2009). *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield.

Beirne, Piers (2011). Animal abuse and criminology: introduction to a special issue. *Crime, Law & Social Change*. Vol 55: 349 – 357.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Malmö: Liber.

Cazaux, Geertrui (1999). Beauty and the Beast: Animal abuse from a non-speciesist criminological perspective. *Crime, Law & Social Change*. Vol 31 No 2: 105–126.

Cohen, Stanley (2001). *States of denial: knowing about atrocities and suffering*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, Norman (1989). *Language and power*. London: Longman.

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity

Nibert, David Alan (2002). *Animal rights, human rights: entanglements of oppression and liberation*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.

Serpell, James (1996). *In the company of animals: a study of human-animal relationships*. New ed., rev. and updated Cambridge: Cambridge Univ. Press.

Sollund, Ragnhild (2011). Expressions of speciesism: the effects of keeping companion animals on animal abuse, animal trafficking and species decline. *Crime, Law & Social Change*. Vol 55 No 5: 437 – 451.

Sykes, Gresham & Matza, David (1957). Techniques of Neutralisation: A Theory of Delinquency. *American Sociological Review*. Vol 22 No 6: 664 - 670.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Lagar och förordningar

Finland, *Djurskyddslag* (1996/247).

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1996/19960247> (Hämtad 7 april 2016)

Europaparlamentets och rådets förordning (1523/2007). *Om att förbjuda utsläppande på marknaden samt import till eller export från gemenskapen av päls av katt och hund och varor som innehåller sådan päls*.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A32007R1523> (Hämtad 24 maj 2016)

Finlands grundlag (1999/731).

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731> (Hämtad 12 maj 2016)

Lag om medborgarinitiativ (2012/12).

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20111084> (Hämtad 7 april 2016)

SFS 1988:539. *Djurskyddsförordning*. http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/djurskyddsforordning-1988539_sfs-1988-539 (Hämtad 24 maj 2016)

Statsrådets förordning om skydd av pälsdjur (1084/2011).

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20111084> (Hämtad 7 april 2016)

Upphovsrättslag (1961/404). <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1961/19610404> (Hämtad 12 maj 2016)

Rapporter och arbeten

EFBA (2010). *Annual Report 2010.*

http://www.fureurope.eu/download/annual_report/2010 (Hämtad 6 april 2016)

Evira (2014). *Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2014.*

https://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/elainten_hyvinvoinnin_valvonta_2014.pdf
(Hämtad 7 april 2016)

Forskningsetiska delegationen (2009). *Etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning och förslag om ordnande av etikprövning.* Helsingfors: Forskningsetiska delegationen.

Karhula, T., Latukka, A. & Rekilä, T. (2008) Turkistilojen talous ja alan merkitys sekä tulevaisuuden näkymät Suomessa. *MTT:n selvityksiä 160.* Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Helsinki. 56 s.

Pro Fur (2014). *Årsberättelse 2014.*

http://www.profur.fi/documents/key20160512201713/pdf/2014_arsberattelse_final.pdf
(Hämtad 6 april)

Statistikcentralen (2015). *Statistisk årsbok för Finland 2015.* Helsingfors: Statistikcentralen.

Tidningsartiklar

Kolme turkistilaa menettää sertifiikaattinsa (2010). Yle Uutiset. 9 mars.

http://yle.fi/uutiset/kolme_turkistilaa_menettaa_sertifikaatin/6150867 (Hämtad 8 april 2016)

Webbplatser

Evira (28-06-2013). *Djurskyddsmyndigheter i Finland*.

<http://www.evira.fi/portal/se/djur/djurskydd+och+djurhallning/overvakning+av+djurskydd/ela-insuojeluviranomaiset+suomessa/> (Hämtad 8 april 2016)

Forskningsetiska delegationen (u.å.). *Forskningsetiska delegationen*.

<http://www.tenk.fi/sv> (Hämtad 13 maj 2016)

Justitieministeriet (u.å.). *Att bereda och väcka ett medborgarinitiativ*.

<https://www.kansalaisaloite.fi/sv/anvisningar/> (Hämtad 7 april 2016)

Offentliga dokument

Animalia. *Asia: (M1/2013 vp) Kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämiseksi Suomessa*. Helsinki: Eläinsuojeluliitto Animalia ry. I Jord- och skogsbruksutskottets protokoll (08-08-2013). *M 1/2013 vp: Kansalaisaloite: Laki eläinsuojelulain 22 §:n muuttamisesta (KAA 1/2013 vp)*. Helsingfors: Riksdagsbibliotekets arkiv.

Hänninen, Laura & Valros, Anna *Turkiseläinten hyvinvointi*. I Jord- och skogsbruksutskottet protokoll (08-08-2013). *M 1/2013 vp: Kansalaisaloite: Laki eläinsuojelulain 22 §:n muuttamisesta (KAA 1/2013 vp)*. Helsingfors: Riksdagsbibliotekets arkiv.

Kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi. I Jord- och skogsbruksutskottets protokoll (08-08-2013). *M 1/2013 vp: Kansalaisaloite: Laki eläinsuojelulain 22 §:n muuttamisesta (KAA 1/2013 vp)*. Helsingfors: Riksdagsbibliotekets arkiv.

Empiriskt material

Utlåtanden som ingår i jord- och skogsbruksutskottets protokoll ”M1/2013 vp”

”Muistio Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunnalle” K. I., Suomen Turkiseläinten kasvattajain liitto (STKL) Ry (Pro Fur A)

”Saga Furs Oyj:n lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnan julkiseen kuulemiseen 23.5.2013 (Kansalaisaloite: laki eläinsuojelulain 22§ muuttamisesta)” P. F., Saga Furs Oyj

”Lausunto kansalaisaloitteesta (M1/2013) eläinten tarhaamisen turkiksen tuottamiseksi kieltämisestä (KAA1/2013 vp)” O. J., Österbottens förbund

”Lausunto muistiosta, joka liittyy lakialoitteeseen turkistarhauksen lopettamiseksi Suomessa” J.M. & L.A., Itä-Suomen yli-opisto (I.S.Y.)

”Muistio Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunnalle 29.5.2013” M. T., Suomen Turkiseläinten kasvattajain liitto (STKL) Ry (Pro Fur B)

”Maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 29.5.2013” R. S., Suomen Turkiseläinten kasvattajain liitto (STKL) Ry (Pro Fur C)

”Pälsfarmningens betydelse för Nykarleby” G. W. & T. K., Stadsstyrelsen i Nykarleby

”Asia: Kansalaisaloite: laki eläinsuojelulain 22§ muuttamisesta (KAA1/2013 vp)” A. S. & L. S., Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

”Utlåtande över medborgarinitiativ och förslaget till ändring av § 22 i djurskyddslagen” Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Jord- och skogsbruksutskottets slutgiltiga betänkande:

”Jord- och skogsbruksutskottets betänkande 6/2013 rd”, Jord- och skogsbruksutskottet

Hämtats 3 maj 2016 från:

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/mietinto/Documens/jsub_6+2013.pdf